

Bacheloroppgave

April 2014

EMNEKODE: BAC - NL 02

Utfordringer for førskolelærere fra friluftslinja i ordinære barnehager

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning
Natur og friluftslinje

Hilde Østreim

Kandidatnr: 313

1 INNHOLD

2	INNLEDNING	3
2.1	HYPOTESE KNYTTET TIL PROBLEMSTILLING.....	3
2.2	PROBLEMSTILLING.....	5
2.3	BEGREPSAVKLARINGER.....	5
3	TEORI	7
3.1	VIKTIGE MOMENTER I LINJESKOMPETANSEN.....	7
3.2	FØRSKOLELÆRERUTDANNING MED NATUR OG FRILUFTSLIV SOM FORDYPNING.....	10
3.3	DIDAKTIKK.....	12
3.3.1	<i>Pedagogisk grunnsyn</i>	13
4	METODE	14
4.1	METODEVALG.....	14
4.2	UTVALG.....	14
4.3	KVALITATIV METODE.....	14
4.4	KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU.....	15
4.5	DOKUMENTANALYSE.....	15
4.6	FEILKILDER.....	16
4.7	RELIABILITET.....	16
4.8	VALIDITET/OVERFØRBARHET.....	17
5	RESULTAT	18
5.1	OPPSUMMERING AV INTERVJU.....	18
5.2	DOKUMENTANALYSE.....	23
5.2.1	<i>Barnehage 1</i>	23
5.2.2	<i>Barnehage 2</i>	23
5.2.3	<i>Barnehage 3</i>	25
6	DRØFTING	26
6.1	HYPOTESE KNYTTET TIL PROBLEMSTILLINGEN.....	26
6.1.1	<i>Topografisk plassering</i>	26
6.1.2	<i>Barnehagens årsplan</i>	28
6.1.3	<i>Holdninger</i>	30
7	KONKLUSJON	32
8	KILDER	33

2 Innledning

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) (siden RP, 2006/2011) heter det at naturen gir rom for opplevelser og utfoldelse i all slags vær, til alle årstider. Det heter videre at; ”det er et mål at barn skal få en begynnende forståelse av betydningen av en bærekraftig utvikling. I dette inngår kjærighet til naturen, forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen” (RP, 2006/2011:44). To av fagområdene i Rammeplanen er natur, miljø og teknikk, og kropp, bevegelse og helse. Dette er fagområder førskolelærerutdanning natur og friluftslinje på Dronning Mauds Minne høyskole fokuserer på gjennom faget utefag, som består av fysisk fostring, og naturfag med miljølære. Gjennom dette faget blir studentene forberedt på hvordan de kan ta i bruk naturen som lærings- og lekarena for barna. Studentene får et innsyn i hvordan de kan videreføre kjærighet til naturen.

Gjennom dette studiet har jeg hatt en forventning om at vi som studerer på friluftslinja kommer til å arbeide i natur- og friluftsbarnehager. Etter hvert oppdaget jeg at flere studenter fra friluftslinja får jobb i barnehager som ikke er friluftsbarnehager. Det finnes ikke noe statistikk på hvor mange friluftsbarnehager det finnes i landet, men disse barnehagene er i stor grad et nokså nytt fenomen, og de fleste barnehager er derfor ordinære uten noen spesiell profil (Moen m.fl., 2008). Det er derfor stor sannsynlighet for at de fleste som går på friluftslinja vil ende opp med å arbeide i ordinære barnehager. I følge Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) skal barna få mange opplevelser i naturen til alle årstider. Dette innebærer at alle barnehager er pliktige til å være ute sammen med barna. Det vil dermed si at en som tidligere har gått på friluftslinja, får brukt sin linjekompetanse til en viss grad ved at alle barnehager må følge Rammeplanen. Jeg visste derfor på forhånd at tidligere studenter fra friluftslinja ville få bruk for sin linjekompetanse, men i hvor stor grad var uvisst. Dette var et tema som interesserte meg veldig, og jeg fant derfor ut at dette var noe jeg ville undersøke nærmere.

2.1 Hypotese knyttet til problemstilling

Før jeg startet på bacheloroppgaven hadde jeg en hypotese om at det kunne være vanskelig å få brukt linjekompetansen i ordinære barnehager. Jeg oppfattet det slik at de hadde lite fokus på natur og friluftsliv i forhold til natur- og friluftsbarnehager, og

at det ville være vanskelig å få brukt det studentene har lært på friluftslinja i denne sammenhengen. Dette var bare ren antakelse etter egne erfaringer, og ikke noe som var basert på tidligere forskning eller teori. Jeg har selv jobbet som vikar i en ordinær barnehage. Her var det lite fokus på natur og miljø. Uteområdet i barnehagen var veldig sterilt med få utfordringer, og var det jeg vil kalle kjedelig. Jeg observerte også at de eldste barna kjedet seg ofte når vi var ute. Det var ingen naturelementer i uteområdet til barnehagen, noe jeg undret meg veldig over. Jeg observerte også at barna hadde lite kunnskap i forhold til planter og dyr i naturen i forhold til barn jeg har vært med i natur- og friluftsbarnehager. Da jeg fortalte mine medarbeidere om egen praksis og det vi lærte på skolen, hadde mange av dem helt andre holdninger og synspunkter enn meg. Etter disse episodene trakk jeg en hypotese om at det ville være vanskelig å få brukt linjekompetansen fra friluftslinja i en ordinær barnehage.

Jeg kom fram til at det var flere faktorer som kunne spille inn på om det ville være vanskelig å få brukt linjekompetansen som for eksempel andel andre ansatte med linjekompetansen, egen motivasjon eller ledelse i barnehage, men på grunn av oppgavens størrelse og omfang måtte jeg begrense til å fokusere på disse tre faktorene:

1. Topografisk plassering – hvor barnehagen er plassert i forhold til naturen; det er stor forskjell på om barnehagen ligger midt i byen eller om den ligger nær utmark.
2. Barnehagens årsplan – teori og praksis. Stemmer det som står i årsplanen i forhold til hva barnehagen gjør i praksis? Barnehagen kan for eksempel ha fokus på natur i årsplanen, men følger det ikke opp i praksis. Det kan også være omvendt.
3. Holdninger – kulturene i de forskjellige barnehagene er forskjellige, og dette tror jeg spiller veldig inn. Har folk negative holdninger til å være ute, kan det være vanskelig å få brukt sin linjekompetanse fra friluftslinja i full grad.

Grunnen til at jeg valgte å ha med disse tre faktorene fremfor andre faktorer, er fordi fra mitt synspunkt kan det se ut som at disse tre spiller størst rolle i forhold til min problemstilling. Jeg vil bruke faktorene som tema i drøftingsdelen for videre drøfting og eventuell avkrefting/bekrefting av min hypotese alt etter hva resultatene kommer

fram til. Jeg vil også ta med egne erfaringer fra der jeg jobbet som vikar i drøftingsdelen.

2.2 Problemstilling

Etter mine erfaringer og min hypotese, gjenstod det å finne en problemstilling som kunne være interessant å forske mer på. Før bacheloroppgaven hadde vi et forberedende metodeprosjekt. Her prøvde jeg ut problemstillingen; ”får studenter som har gått på ”friluftslinja” bruk sin kompetanse i arbeidslivet?”. Jeg fant ut at denne problemstillingen var litt innsnevret med et typisk ja/nei svar, og ville derfor utvide problemstillingen ettersom jeg søkte etter et større svar enn ja/nei. Etter mange omformuleringer ble problemstillingen til slutt; ”er det vanskeligere å få utnyttet sin linjekompetanse fra ”friluftslinja” i barnehager som ikke kaller seg natur- og friluftslinje – og hva kan være utfordringene?”. Denne problemstillingen følte jeg passet bedre til min hypotese, og hva utfordringene kunne være var noe jeg syntes var meget interessant å finne ut av. Problemstillingen er spennende ved at man ikke vet resultatet på forhånd.

2.3 Begrepsavklaringer

”Friluftslinja” – heter bachelor- førskolelærerutdanning, natur og friluftslinje i utgangspunktet, men jeg vil i denne oppgaven forkorte det til å bare bruke friluftslinja. Jeg tar utgangspunkt i min egen faglige bakgrunn som er friluftslinja på Dronning Mauds Minne Høgskole. I følge fagplanen (2011-2014) heter det; ”Studentene vil på dette studiet tilegne seg en spesiell kompetanse tilknyttet pedagogisk virksomhet og tilrettelegging i barnehagens uteområde, nærmiljø og natur”. Som det står i fagplanene får studentene en spesiell kompetanse i forhold til natur og friluftsliv. Dette er en kompetanse som kan brukes videre i barnehagen for å gi barna glede av å bruke naturen som en del av hverdagen.

Linjekompetanse – I denne oppgaven innebærer linjekompetanse den kompetansen man får etter fullført studium på friluftslinja. Alle linjene på Dronning Mauds Minne Høgskole består hovedsakelig av at man blir førskolelærer, men går man en fordypning, som natur og friluftsliv, legges det ekstra vekt på denne fordypningen, og

man får spesiell kompetanse i forhold til dette området. Det vil si at de som har gått på friluftslinja har en særskilt linjekompetanse på natur og friluftsliv i barnehagen.

Natur- og friluftsbarnhager – Det finnes ingen klar definisjon på hva natur- og friluftsbarnhager er. Det er heller ingen egne lover eller regler som gjelder for natur- og friluftsbarnhager (Moen m.fl., 2008). Hvem som helst kan kalle seg friluftsbarnhage. I følge Moen m.fl. legger natur- og friluftsbarnhager mer vekt på å være ute og ta i bruk naturen i hverdagsaktiviteter. Barna er også gjennomsnittlig mer ute i natur og friluftsbarnhager (Moen m.fl., 2008). I denne sammenhengen vil natur- og friluftsbarnhager være barnhager som profilerer seg som natur- og friluftsbarnhager og som har fokus på friluftsliv og det å bruke naturen daglig.

Ordinære barnhager – I denne oppgaven forstås ordinære barnhager som barnhager som ikke profilerer seg som natur- og friluftsbarnhager. Det inkluderer altså alle barnhager, men ikke natur- og friluftsbarnhager.

3 Teori

I denne delen vil jeg belyse teori som jeg mener er relevant for å få svar på problemstillingen. Jeg ser viktigheten av å trekke inn teori om hvorfor de voksne i barnehagen bør legge til rette for at barna får bruke naturen og ser gleden av å være ute. Jeg vil derfor trekke inn gode argumenter for å bruke bakgrunnen fra friluftslinja. Deretter vil jeg beskrive konseptet ved førskolelærerutdanning med natur og friluftsliv som fordypning, med fokus på det fagplanen (2011-2014), Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011), og Rammeplan for førskolelærerutdanningen (2003/2009) sier. Til slutt vil jeg forklare viktigheten av didaktisk kompetanse og pedagogisk grunnsyn, da dette henger tett sammen med både årsplaner og holdninger som jeg har brukt som tema i drøftingsdelen.

3.1 Viktige momenter i linjekompetansen

I følge Larsen og Slåtten (2002/2010) har samfunnet endret seg og de fleste barn går i barnehagen i dag. Barna starter vanligvis i barnehagen når de er ett år gamle og har lange dager i barnehagen. De fleste familier i dag er avhengige av at begge foreldrene er i arbeid, og derfor er det vanlig at de fleste barn er i barnehagen fra tidlig alder. Moser m.fl. (2010) hevder at endringer i samfunnet er noe vi må forholde oss til, og at det kan påvirke muligheten for fysisk aktivitet i barnas oppvekst. Ettersom barnehagen er en så stor del av barns liv, er det derfor viktig at barnehagen er oppmerksomme på hvilke valg de tar i forhold til hva hverdagen skal inneholde. Studentene på friluftslinja får en linjekompetanse med fokus på natur og friluftsliv, og kan derfor påvirke valgene i barnehagen med retning mot uteliv. Jeg vil videre forklare viktigheten av at barna får være ute i naturen, da det er dette linjekompetansen fra friluftslinja dreier seg om.

Det finnes flere fordeler ved at barna bruker sin tid i naturen. Barna får føle på blant annet frihet, mestring og turglede (Lundhaug og Neegaard, 2013). De får også oppleve ulike sanseopplevelser som lukter, smaker og føle på ting. De kan for eksempel ta på en einerbusk og kjenne at det stikker eller smake på jord og føle på hva det smaker. I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) heter det at barna skal få gode erfaringer med natur og uteliv, få forståelse for planter og dyr, få gode erfaringer ved å være ute til alle årstider, og bruke naturen til å utvikle

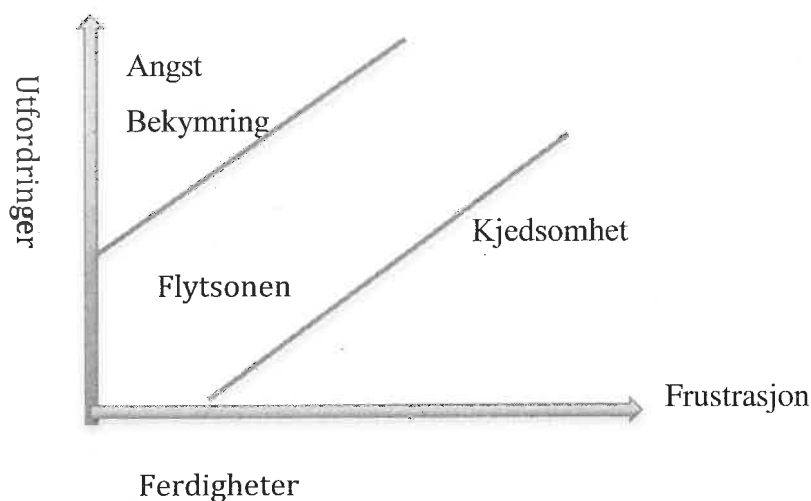
seg kroppslig. Dette henger i tråd med det Lundhaug og Neegaard (2013) skriver om at barna må få oppleve ulike sanseopplevelser og få gode førstehåndserfaringer i naturen. Lek som inneholder mye sanseinntrykk kan være klatring, gjemsel i busker, feking med pinner eller bygging av naturlekeplass. "Når et barn kjenner at mosen er fuktig, at steinen er kald å sitte på, at bålet varmer, og at det er sleipt å balansere på en våt stokk, har det fått nyttige førstehåndserfaringer som har stimulert sanser, følelser og forståelse" (Langholm m.fl., 2011:38). Langholm m.fl. (2011) sier videre at førstehåndserfaringer beskrives som direkte kontakt med gjenstander eller fenomen, og at denne direkte kontakten er en sansemessig erfaring. Det er også viktig at de voksne undrer seg sammen med barna om disse erfaringene. I Rammeplanen (2006/2011) står det at barna skal få oppleve undring og utforskertrang, og dette er noe barna får stort utbytte av i naturen. Her får de undre seg over og utforske ulike ting i naturen. Langholm m.fl. (2011) hevder at barna fascineres av et mangfold av opplevelser og ting i naturen som voksne kanskje ikke ser. De kan for eksempel være veldig fascinert av en død mus, og dette er små ting i hverdagen som barna får stor glede av i naturen. Om de voksne undrer seg og samtaler sammen med barna om slike hverdagsopplevelser, kan barna utvikle et bedre språk og begrepsforståelse (Langholm m.fl., 2011).

Andre fordeler ved at barna bruker sin tid i naturen er at barna får utviklet seg motorisk. Bergholdt (2011) skriver at det er vitenskapelig bevist at et aktivt uteliv hvor barna får utfoldet seg, gjør at barna blir bedre motorisk utviklet. Barn som er mye ute i et variert terreng er ofte bedre utviklet i styrke, koordinasjon og balanse. Dette gjør at de psykisk og fysisk ofte takler utfordringer i livet bedre (Bergholdt, 2011). I dagens samfunn er overvekt et økende problem, noe som kan forekomme av dårlig kosthold og lite aktivitet. Dette fører også til en viss risiko for hjerte- og karsykdommer. For å få en bedre psykisk og fysisk helse, er det bevist at det hjelper å være ute i naturen, hvor det igjen oppstår naturlig aktivitet (Bergholdt, 2011). Det er også bevist at barn som er mye ute er mindre syke enn barn som er mye inne (Langholm m.fl., 2011). Bergholdt (2011) hevder også at man kan unngå langvarig stress ved å bruke tid på å være i naturen. I dagens samfunn er det mye stress blant voksne, og dette kan smitte over på barna. Forskning viser til at det finnes stresssymptomer på barn, og dette er et økt problem. Det viser seg at det å være ute i naturen gir mer ro, noe som kan stresse ned både voksne og barn (Bergholdt, 2011).

Csikszentmihalyis flytsonemodell er en modell som er meget egnet for barn i naturen. Lundhaug og Negaard (2013) nevner at barna får oppleve mestring i naturen. Over 90 % av barnehager opplyser at barn får mestringsfølelse i naturen (Hilmo og Holter, 2004, 2008). For at man skal kunne oppleve mestring, må man være i flytsonen. Flytsonemodellen kan forklares ved at for at man skal utvikle seg må man få utfordringer som er oppnåelige. Det må være en balanse mellom utfordringer og ferdigheter. Hvis man har for store ferdigheter i forhold til hvilken utfordring man får, kan man oppleve at man kjeder seg eller føler frustrasjon (Gotvassli, 1990/2010). Hvis man får utfordringer som er for store i forhold til de ferdighetene man har, kan man oppleve bekymring og utvikle angst. Det er derfor viktig at man befinner seg i flytsonen som er balansen mellom utfordringene og ferdighetene. Lundhaug og Neegaard (2013) forklarer at dersom barna får utfordringer som gir mulighet for dyp tilstedeværelse og konsentrasjon, ligger de i flytsonen.

Flytsonemodellen:

Mestringsopplevelser barna kan føle på i naturen gjennom flytsonemodellen kan for eksempel være å holde en bille, gå gjennom høyt gress eller klarte i et høyt tre. Langholm m.fl. (2011) sier videre at når man vet at mestringsfølelse er så viktig for barn, er det et viktig argument for pedagogisk opplegg i naturen med barna.

Et annet viktig argument for å være ute i naturen med barna er at leken har gode vilkår i naturen (Langholm m.fl. 2011). Bagøien (1999/2003) mener at man må ikke

glemme hvilken betydning naturkontakt har i seg selv, og at leken i naturen er viktig fordi den får fram opplevelser hvor livet leves i "nået". Det viser seg også at barn som leker ute, leker med større sprik i aldersgrupper og blander seg på tvers av kjønn og etnisitet (Hilmo og Holter, 2008). Samholdet i barnegruppen styrkes og det er færre konflikter ute enn inne. Barna samarbeider mer og er kreative eller oppslukte i leken (Langholm m.fl. 2011). "Mangfoldet i et naturlandskap innbyr til barns fantasi, bevegelsestrang og lek, noe som er med på å øke motivasjonen og intensiteten til å holde på" (Moser m.fl., 2010:345). Naturen som lekelandskap er attraktivt for barn blant annet fordi det er uforutsigbart og endres gjennom årstider og gjennom tilgangen til løse materialer.

3.2 Førskolelærerutdanning med natur og friluftsliv som fordypning

Kunnskapsdepartementet har skrevet en Rammeplan for førskolelærerutdanningen (2003/2009). Her står det hvilke rammer institusjoner, ansatte, studenter og praksisbarnehager skal følge. Ut i fra denne Rammeplanen lager institusjonene en fagplan for de forskjellige studieretningene.

Som det står i fagplanen for førskolelærerutdanning bachelor natur og friluftsliv 2011-2014 er det en klar fokusering på hvordan man kan ta i bruk uteområdene rundt barnehagen. Bagøien (1999/2003) beskriver den norske kulturen og at det å ferdes i skog og mark i all slags vær regnes som positivt og en del av hverdagen til nordmenn. Han hevder at en del av norsk kultur og identitet er å være ute på søndagstur hvor både voksne og barn er aktive. De fleste barn har brukt naturen som lekeplass hvor de har fått utfoldet og utviklet seg. Fagplanen for førskolelærerutdanningen beskriver at dette ikke er like selvsagt i dag som det tidligere kanskje har vært. Dette kan komme av at det er flere tilrettelagte aktiviteter innendørs enn tidligere. I følge Buaas (2002/2009) har et økt fokus på uteområder i barnehager ført til at det er kommet flere "sikre" og ferdigproduserte lekeapparater som installeres i uteområdene. I et kritisk synspunkt kan dette føre til at barna ikke får brukt sin kreativitet og medvirkning, og områdene kan oppfattes som opplevelsesfattige. Disse endringene gjør at mange barnehager og skoler har utfordringer i forhold til det å gi barna gode naturopplevelser (Fagplan 2011-2014). Som nevnt lærer studentene på natur- og friluftslinja hvordan

de kan ta i bruk uteområdene rundt barnehagen, noe som viser seg å være viktig for at barna skal få gode naturopplevelser.

I Stortingsmelding nr. 40 (1986-87:145) står det: "Barnehager og førskoler har også en viktig oppgave i å skape interesse for naturopplevelse og ferdigheter i friluftaktiviteter hos småbarn. Det foreligger i dag ikke konkrete normer eller krav om slik formidling i barnehagene". Dette ble skrevet på 80-tallet av regjeringen fordi de ville ha økt fokus på friluftsliv for barn. Man kan videre se at i 1996 da det kom en ny Rammeplan for barnehager, ble Stortingsmelding nr. 40 (Miljøverndepartementet, 1987) fulgt opp om friluftsliv. I dagens Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) kan man tydelig se at den fokuserer på bærekraftig utvikling og kjærlighet til naturen. For at barna skal få kjærlighet til naturen og lære seg å ta vare på den, beskriver Lysklett (2013) at barna må få oppleve naturen. De må få et forhold til den, og det kan de bare ved å være ute i naturen og få utfolde seg der. Pedagogiske ledere i barnehagen har en plikt til å følge opp det som står i Rammeplanen, og har derfor en plikt til å lære barna om naturen. Dette er et av utgangspunktene i studieprogrammet for friluftslinja. Studentene på friluftslinja har kanskje et ekstra stort fokus på det å lære barna om natur og friluftsliv ettersom studieprogrammet har et så stort fokus på uteliv.

Studieprogrammet har fokus på at barnehagen skal gi barn gode naturopplevelser, som videre kan gi dem positive holdninger til natur og friluftsliv. Aktiviteter i naturen har store fordeler for barn både psykisk og fysisk, og det er derfor stort fokus på at studentene på friluftslinja utvikler gode holdninger og god kompetanse innen natur og friluftsliv, slik at de kan føre dette videre til barna (Fagplan 2011-2014). Fysisk fostring og naturfag med miljølære er fag som har stort fokus på dette studieprogrammet. De to siste årene av bacheloren er disse fagene satt sammen til ett fag. Studentene er mye ute i studietiden og får erfare selv hvordan det er å få gode naturopplevelser og mestringsfølelse i naturen. Hensikten med dette er at studentene i praksis kan oppleve at de kan ha en positiv innvirkning på barnas opplevelser i uterommet. "Studiet baseres på et barnesyn som vektlegger barns medvirkning og barns kompetanse, et samfunnssyn som vektlegger miljøansvar og bærekraftig utvikling, og et kultursyn som omfatter både kulturarv og kulturkritikk" (Fagplan 2011-2014:6). Dette er verdier og kunnskapsinnhold studentene lærer i løpet av det

treårige studiet. Studentene har fem overordna mål i løpet av disse tre årene som de skal kunne etter fullført studium. Dette er; faglig, didaktisk, sosial, yrkesetisk, og endrings- og utviklingskompetanse. Disse målene gjelder ikke bare for friluftslinja, men også for de andre linjene. Didaktisk kompetanse vil jeg beskrive senere, ettersom pedagogisk grunnsyn og planlegging er en del av barnehagehverdagen hvor friluftsliv inngår.

Friluftslinja har også egne mål som bygger på natur og friluftsliv. Disse målene er bygget på det som står i Rammeplan for førskolelærerutdanningen (2003/2009). I denne står det at studentene skal få kunnskaper om hvorfor fysisk aktivitet er viktig, hvordan en kan legge til rette fysiske aktiviteter ute og inne, og at de skal få positive holdninger til fysisk aktivitet ved egne erfaringer og opplevelser. Dette for å kunne videreføre disse holdningene og opplevelsene i barnehagen, og for å se viktigheten av å være i fysisk aktivitet. Det står også at studentene skal få oppleve undring og nysgjerrighet i naturfag (Rammeplan for førskolelærerutdanningen, 2003/2009). Videre heter det at studentene skal se viktigheten av at barna får et godt forhold til naturen, fordi dette påvirker til et positivt forhold til bærekraftig utvikling og fordi det er en egenverdi for barnet. Dette kan man se igjen i fagplanen (2011-2014) hvor flere av målene inneholder det som står i Rammeplan for førskolelærerutdanningen (2003/2009).

3.3 Didaktikk

Gunnestad (2007) hevder at didaktikk handler om planlegging, gjennomføring, vurdering og videre planlegging av pedagogiske opplegg. Det er også viktig å kunne begrunne sine prosesser med faglig teori, da teori og praksis henger nøye sammen (Gunnestad, 2007). Didaktikk brukes for eksempel når man lager årsplaner, ukeplaner eller pedagogiske opplegg med barna. Gunnestad (2007) skriver at didaktisk kompetanse innebærer; ”å være i stand til å kartlegge, planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere pedagogisk arbeid basert på bærende prinsipper i rammeplanen for barnehagen, med særlig forståelse og respekt for små barns kulturelle og sosiale bakgrunn” (Gunnestad, 2007:33). Gjennom førskolelærerutdanningen er et av målene å få didaktisk kompetanse. Dette blant annet for å kunne planlegge og gjennomføre didaktiske opplegg, og for å kunne lage årsplaner og ukeplaner. I årsplanene står det

ofte hva som fokuseres på av fagområdene og hva barnehagen står for. Her har tidligere studenter fra friluftslinja en god mulighet til å påvirke hva som skal fokuseres på og hva årsplanen skal inneholde.

Gjennom utdanningen har studentene fra friluftslinja fått kunnskaper og ferdigheter innen natur og friluftsliv (Lundhaug og Neegaard, 2013). Dette betyr at studentene har en egen fagdidaktisk kompetanse som bygger på natur og friluftsliv. Når de kommer ut i arbeidslivet blir utfordringen å kunne videreutvikle kunnskapen, gi veiledning til kollegaer og å reflektere over didaktiske opplegg som turer osv. Om det blir mye rutine i utetiden eller på turene, kan det føre til stagnasjon (Lundhaug og Neegaard, 2013). Derfor er det viktig å reflektere over hva man vil oppnå med utetiden og turene. Om man vil at barna skal få utviklet seg for eksempel motorisk, bør man tenke over dette og legge til rette aktiviteter eller turer som utfordrer dem motorisk. Dette er altså en kompetanse tidligere studenter fra friluftslinja har fra sin utdanning og som de må kunne ta i bruk i forskjellige sammenhenger.

3.3.1 Pedagogisk grunnsyn

Pedagogisk grunnsyn kan defineres som de holdninger og verdier man har å gå ut i fra når man tar valg og avgjørelser i barnehagen (Gunnestad, 2007). Gunnestad (2007) hevder at man kan handle vanemessig og dermed har et lite reflektert grunnsyn. Hvis man har et lite reflektert grunnsyn kan man ofte se at det er lite sammenheng mellom det man står for og handlingene man gjør. Det er derfor viktig å reflektere over hva man står for og handle ut i fra det. Det pedagogiske grunnsynet har mye å si for hvilke holdninger og verdier man har for natur og friluftsliv. Man kan anta at studentene som har gått på friluftslinja vil ha et reflektert grunnsyn med fokus på natur og friluftsliv hvor de ser viktigheten av det å være ute i naturen med barna. De fleste mennesker vil nok ha forskjellig pedagogisk grunnsyn etter hva de er oppvokst med, har lært på skolen og om de har jobbet lenge i barnehage. En som har gått på estetisk linje vil nok ha et litt annerledes grunnsyn enn en som har gått på friluftslinja. Det er derfor viktig at personalgruppa i barnehagen avklarer elementer som spiller inn i den enkeltes pedagogiske grunnsyn (Gunnestad, 2007). Det kan være en utfordring for en tidligere student fra friluftslinja om de andre i barnehagen har et helt annet pedagogisk grunnsyn enn han/henne.

4 Metode

4.1 Metodevalg

For å kunne samle inn data til oppgaven måtte jeg velge ut noen forskningsmetoder. Jeg fant ut at den beste måten for å kunne få informasjon som kunne svare på problemstillingen var å bruke intervju og dokumentanalyse. Jeg har først intervjuet tre informanter som tidligere har gått på friluftslinja og nå jobber i barnehage, deretter har jeg analysert årsplanene for å se om det er en aktuell sammenheng mellom det som blir sagt i intervjuene og det som står i fagplanen. Dette er kvalitative metoder, og jeg vil forklare videre hva kvalitative metoder er.

4.2 Utvalg

Jeg valgte å intervju tre pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager som tidligere har gått på friluftslinja. Jeg visste ikke om noen på forhånd som tidligere hadde gått på friluftslinja, så jeg fikk tips fra en av mine veiledere om hvem jeg kanskje kunne intervju. Jeg ringte de tre jeg fikk tips om at jeg kunne intervju, og alle var veldig villige til å stille opp. Barnehagene hvor informantene jobbet lå ikke midt i byen. En lå i en annen kommune hvor det er mye skog og mark rundt, og de to andre lå i utkanten av Trondheim hvor det var lett å komme seg ut i naturomgivelser.

4.3 Kvalitativ metode

”Karakteristisk for kvalitativ forskning er at vi søker en forståelse av sosiale fenomener, enten ved nær relasjon til informantene ved intervju eller observasjon, eller ved analyser av tekster og visuelle uttrykksformer” (Thagaard, 1998/2009:17). Kvalitative metoder består av et mangfold av fremgangsmåter, og blant mange metoder valgte jeg som tidligere nevnt intervju og dokumentanalyse. Dette på grunn av at disse metodene egnet seg best for å få svar på min problemstilling, noe jeg vil komme inn på senere. Kvalitative metoder egner seg godt dersom man skal forske på noe som er forsket lite på eller når man forsker på noe man ønsker å forstå i dybden (Johannessen m.fl. 2002/2010). Etersom jeg fant lite teori eller tidligere forskning på mitt tema, var det riktig for meg å bruke kvalitativ metode. I kvalitativ forskning får

man opplysninger som ikke kan tallfestes eller måles, man får derimot mye informasjon fra få representanter eller data (Thagaard, 1998/2009).

4.4 Kvalitativt forskningsintervju

Grunnen til at jeg valgte intervju, var for å få informasjon som var sett fra informantenes perspektiv, og det var de som kunne gi meg mest informasjon i forhold til min problemstilling. Thagaard (1998/2009) skriver at grunnen til at man bruker intervju er for å få fyldig og omfattende informasjon. Denne informasjonen kan være om andre menneskers livssituasjon, synspunkter eller perspektiver de har angående aktuelle tema som kommer fram i intervjuet. Johannessen m.fl.(2002/2010) skriver også at man på forhånd bør tenke gjennom hvorfor man velger intervju og hva man vil få ut av det. Jeg fant ut at det egnet seg bedre å ha intervju ettersom jeg da ville få mer utfyllende svar hvor informantens erfaringer og oppfatninger kom best frem, enn om jeg for eksempel hadde brukt et strukturert spørreskjema.

Jeg valgte å bruke et strukturert intervju med intervjuguide. En intervjuguide er spørsmål intervjueren har forberedt på forhånd, og spørsmålene tar opp tema som intervjueren ønsker å ta opp (Løkken og Søbstad, 1995/2006). I intervjuguiden hadde jeg også oppfølgings spørsmål som var åpne ettersom mange av mine spørsmål var lukkede spørsmål. Informantene fikk intervjuguiden på forhånd slik at de kunne forberede seg. Det er viktig å være nøytral i intervjuene og ikke si seg enig eller uenig i svarene, noe jeg følte at jeg klarte å oppnå (Postholm, 2005/2010). Jeg brukte også lydopptak som jeg senere transkriberte. Dette for å kunne fokusere mest mulig på intervjuet.

Etter transkribering trakk jeg ut de viktigste spørsmålene i intervjuet i forhold til min problemstilling. Jeg kodet intervjuene ved å gule ut svarene som var relevant i forhold til spørsmålene og trakk det sammen til en oppsummering i tabell (vises i resultat).

4.5 Dokumentanalyse

”Dokumentanalyser skiller seg fra data forskeren har samlet inn i felten, ved at dokumentene er skrevet for et annet formål enn det forskeren skal bruke dem til”.

(Thagaard, 1998/2009:62). Dokumentene jeg brukte i mine dokumentanalyser var årsplaner og fagplanen for friluftslinja 2011-2014. Som Thagaard (1998/2009) skriver er dokumentene skrevet for et annet formål enn jeg skulle bruke dem til. Grunnen til at jeg valgte å bruke dokumentanalyse var fordi jeg ville finne ut om det var en sammenheng mellom det informantene svarte i intervjuet og det som står i årsplanene og fagplanen. Årsplanen fra barnehage 1 fikk jeg på mail og de to andre ligger ute på hjemmesiden til barnehagene. De to siste er da altså publiserte dokumenter, som alle kan lese (Thagaard, 1998/2009). Ved utførelsen av dokumentanalysene analyserte jeg hver enkelt årsplan og fagplanen. Jeg ville se om det informantene gikk ut med fra det de har lært på friluftslinja, gjenspeiler seg i årsplanene til disse barnehagene.

4.6 Feilkilder

Postholm (2005/2010) hevder at man kan risikere at opplysningene man får oppgitt i et intervju, ikke nødvendigvis trenger å være riktige. Man kan ikke vite med sikkerhet om det informanten forteller er akkurat slik det er. Informanten kan vri på sannheten for å gi forskeren det han tror forskeren er ute etter, eller så kan informanten gi svar som hindrer forskeren å få de svarene forskeren trenger (Postholm, 2005/2010). Feilinformasjon og mangel på informasjon er derfor noe man bør være klar over kan oppstå i det forskeren har samlet inn av data gjennom intervju.

Det finnes feilkilder som kan ha påvirket oppgavens gyldighet og pålitelighet. Jeg sendte informantene intervjuguiden et par dager på forhånd, og dette kan ha hatt en påvirkning i svarene de ga meg. De kan ha gitt meg de svarene de trodde jeg ønsket eller de kan ha gitt svar som hindret meg å få den informasjonen jeg trengte (Postholm, 2005/2010). Jeg følte selv at de var veldig ærlige og åpne i sine svar, men dette er ikke noe jeg kan si med sikkerhet. Min tolkning og bearbeiding av det innsamlede materiale har mye å si. Jeg har prøvd å holde meg så nøytral som mulig, men mine tolkninger av intervjuene og årsplanene kan ha påvirket gyldigheten til oppgaven.

4.7 Reliabilitet

Reliabilitet betyr om forskningens data er pålitelig (Johannesen m.fl. 2002/2010).

”Reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data, hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides” (Johannesen m.fl. 2002/2010:40). For å teste dataens reliabilitet kan man for eksempel gjøre undersøkelsen på samme informanter to ganger i to forskjellige tidsrom, for eksempel en undersøkelse på våren og en undersøkelse på høsten. For at det skal bli høy reliabilitet må resultatene bli de samme. Det vil alltid være faktorer man kan ha oversett på grunn av lite kunnskap eller mangel på opplysninger. I drøftingen er det derfor viktig å være klar over at man ikke med 100 prosent sikkert kan si at sånn er det.

Ettersom jeg har så få informanter, kan man si at oppgaven har lav reliabilitet. Man kan teste dataens reliabilitet i oppgaven, og se om resultatene blir det samme, men ettersom det er så få informanter kan man ikke si at sånn er det.

4.8 Validitet/overførbarhet

Man kan si at validitet er gyldigheten av de resultatene og tolkningene forskeren finner ut (Thagaard, 1998/2009). Det finnes to typer validitet; ekstern og intern validitet. Denne oppgaven vil fokusere på ekstern validitet. Ekstern validitet kan også kalles overførbarhet. Dersom tolkningene av det som er forsket på kan overføres til å gjelde i lignende situasjoner, snakker vi om overførbarhet (Thagaard, 1998/2009).

Ettersom jeg kun har intervjuet tre tidligere studenter fra friluftslinja har jeg ikke grunnlag nok til å kunne si at sånn er det. Det er altfor få informanter som etterlater meg et alt for lite utvalg til videre generalisering.

5 Resultat

5.1 Oppsummering av intervju

I oppgaven har jeg oppsummert intervjuene for å få en større oversikt over hva informantene svarte og hva de hadde til felles eller ikke til felles. Jeg har trukket ut de spørsmålene som var viktigst i forhold til min problemstilling. Deretter har jeg under hvert spørsmål skrevet en liten tolkning av det man kan se i svarene.

Tema/informant	P (barnehage 1)	F (barnehage 2)	A (barnehage 3)
Hvorfor friluftslinja?	Interessert i natur og friluftsliv. Visste ikke at friluftslinja fantes, men oppdaget det i søket etter førskolelærerutdanning. Friluftslinja ble en bonus.	Interessert i natur og friluftsliv. Litt tilfeldig, tenkte egentlig ikke å ta førskolelærerutdanning, men så dukket det opp med fordypning i friluftsliv.	Var egentlig interessert i musikk, men ville ha noe annet. Natur og friluftsliv var den andre tingen jeg brant for.
Det man kan se i svarene informantene ga, er at det er felles for alle at det var litt tilfeldig at de valgte friluftslinja. Alle var interessert i friluftsliv.			
Blir kompetansen brukt? På hvilken måte?	Ja. Fikk stor tillit av de andre i barnehagen. Vi var to fra friluftslinja som fikk lov å jobbe sammen. Startet opp et mer friluftsbasert team. Bruker naturen og nærmiljøet mye.	Ja. Fikk stor tillit fra dag en. Fikk kjøpe inn det jeg ville av utstyr. Fikk hovedansvar for turer som skulle arrangeres. Har en ren utegruppe nå. På tur tre dager i uka og stor fokus på å være ute. Flere f-studenter som jobber her. Har holdt på med land-art, fått inn stubber og staur i barnehagen.	Ja. Tankesettet som jeg har med meg, holdninger til å være ute. Føler jeg har fått brukt det jeg lærte på skolen.
Her kan man se at informantene har til felles at alle fikk tillit til å bruke sin			

linjekompetanse. Informant P og F forteller at de har flere i barnehagen som har gått på friluftslinja, og gir utfyllende informasjon om hvordan de har fått jobbet med sin kompetanse. A sier at hun får brukt kompetansen.

<p>Hvilken del av fordypningen føler du at du får mest nytte av i barnehagen?</p>	<p>Å ha trent på å være ute, med et barneperspektiv. Konkret kunnskap om arter og planter.</p>	<p>Naturfag med artsprøve. Driver med kompostering, planting av busker og såing av planter og urter. Motorisk utvikling. Både naturfag og fysisk fostring er viktige.</p>	<p>Fordypningen er sammensatt av fysisk fostring og naturfag, så egentlig alt. Arstprøve. Naturfagsbiten som gjør turen spennende, kan gjøre fysikkaktiviteter og sånne ting. Motorikk og fysisk aktivitet viktig i forhold til utvikling.</p>
---	--	---	--

Alle informantene nevner at det er viktig med kunnskapen om arter i naturfag. P skiller seg ut ved at han synes det er godt å ha øvd på å være ute med et barneperspektiv. F og A sier at de synes naturfag og fysisk fostring er like viktige.

<p>Mye ute i barnehagen?</p>	<p>Varies på årstid. Prøver å ha tre dager i uka hvor vi er på tur. Vi har ikke noe som heter turdag, barna har tilgjengelig sekk i barnehagen hele tiden slik at vi kan gå på tur når det passer. Varierer fra en til fem dager i uka.</p>	<p>Ja. Vi har fokus på at vi skal være mye ute. Pleier å gjøre det slik at de minste går ut på formiddagene siden de sover på ettermiddagen, da får de også litt utetid.</p>	<p>Periodevis veldig mye ute. Vi skal ut hver dag. Når det regner blir utetiden kortere på grunn av at man bli gjennomvåt. Også mindre ute i kuldeperioder.</p>
------------------------------	---	--	---

Felles for alle er at alle prøver å være ute hver dag. P og A forteller at det er periodevis eller kommer an på årstid hvor mye de er ute. P forteller at de er mye på tur. F forteller at de har stort fokus på å være ute og alle er ute hver dag.

<p>Andre holdninger til uteliv enn andre ansatte i barnehagen? Hvordan kommer det til uttrykk?</p>	<p>Ja. Det kommer til uttrykk ved at jeg ser mindre problemer med å gå ut. Jeg ser mindre ork med det, men det har nok med person og personlige interesser å gjøre også. Men har av og til vært en kamp å si at det her funker, vi gjør bare sånn. Noen synes det er greit å være ute når det er fint vær, men ikke når det ikke er fint vær. Jeg synes ikke det er en akseptert holdning.</p>	<p>Noen er glad i å være ute og noen ikke det. Jeg er kanskje hakket mer gira enn noen til å være ute. Ikke alle som er like motivert hele tiden. Har hatt personalmøter på at for eksempel det har vært for lite voksne ute. Må ta møter osv. når vi er inne, slik at flest mulig er ute når vi skal være ute. Men som sagt så har vi fokus på det, og da blir det jo sånn at enten man vil eller ikke så skal man ha fokus på å være ute fordi det er til barnas beste. De fleste har positiv holdning.</p>	<p>Det er forskjell på folk. Enkelte dager kan det være tyngre å overbevise andre om å være ute. Jevnt over så har vi bestemt at vi skal ut hver dag, og det er grunnpilaren, og så må vi heller prøve å motivere.</p>
<p>Her kan man se at alle føler at de har litt andre holdninger til å være ute enn andre ansatte i barnehagen. De føler at de er litt mer giret på å være ute uansett vær. Alle informantene nevner at folk er forskjellige og noen liker kanskje ikke så godt å være ute. F forteller at de har hatt personalmøter på at det har vært for lite voksne ute. Alle forteller at de prøver å motivere til å være ute.</p>			
<p>Brukes nærområdene?</p>	<p>Ja. Bruker skogen som ligger ikke så langt unna, bruker andre</p>	<p>Ja veldig. Har Estenstadmarka i nærheten, sykkelbane</p>	<p>Ja. Har ishallen og idrettsanlegg. Pleier å gå opp</p>

	barnehager, egentlig det meste som er tilgjengelig på barneføtter.	ved en skole, skøytebane, bibliotek. Utegruppa har laget et turkart over plasser i nærheten barna synes det er kjekt å gå til.	langs bekken ser på årstider. Går på ski. Rotvollfjæra, DMMH, Korsvika. Nærområdene blir der hvor man kan gå til.
Her er det ikke så mye mer å si enn at det virker som at alle barnehagene bruker nærområdene mye. De har alle varierte nærområder.			
Ville du valgt samme fordypning om du skulle valgt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?	Ja. Ikke prøvd noe annet, men veldig fornøyd med f-linja. Det har vært de tre beste årene på skole.	Ja. På f-linja er det et bra team av lærere og det har mye å si. Bra opplegg i løpet av de tre årene.	Ja. Spennende fordypning. Gir mye i forhold til å bli kjent med seg selv og utfordre seg selv. Går på turer med klassen og mange må jobbe hardt med seg selv. Synes den biten er viktig.
Alle informantene ville valgt samme fordypning om de skulle valgt igjen. P opplyser at det har vært hans beste år på skole, F forteller at lærerne har mye å si, og at dette var bra på friluftslinja. A nevner at man blir kjent med seg selv og får utfordret seg selv på friluftslinja, og synes det er viktig.			
Egner linjeprogrammet seg bedre enn andre fordypninger i barnehagen?	Nei. Vi trenger et mangfold, og andre linjer er en god ide. Opp til styreren i barnehagen å ikke bare ansette folk som er lik	Like viktig med kunstfaglige linjer som å ha en f-linje. Positivt med barnehageovertakelse på f-linja, så kanskje	Bra at vi har de fordypningene vi har og at de er forskjellige. Ville ikke hatt noen med bare det ene

	seg selv, men å ansette et mangfold, gjerne noe som er stikk motsatt.	hakkert bedre å gå f-linja. Men viktig med ulik kompetanse i barnehagen. Fort kjedelig med bare folk som har gått f-linja i en barnehage. Alle linjer er viktige.	eller det andre. Viktig med forskjellige kompetanser i barnehagen. Viktig å tenke at alle blir førskolelærere. Viktig at friluftsbarnhager har folk med annen kompetanse enn f-linja, og at ordinære barnhager har folk som har gått f-linja.
--	---	---	---

Informantene var opptatt av at det var viktig å ha et mangfold av kompetanse i barnehagen. F sier for eksempel at det fort kan bli kjedelig hvis barnehagen kun skulle ansatt folk som har gått på friluftslinja. F opplyser at det som er spesielt bra med friluftslinja er at man får være med på barnehageovertakelsen, noe de andre linjene ikke har. A nevner at det kan være lurt at friluftsbarnhager ansetter folk med annen kompetanse enn bare friluftslinja og at ordinære barnhager ansetter folk som har gått på friluftslinja. Hun er også opptatt av å fremheve at uansett hvilken linje du går, så er det førskolelærere alle blir.

Ivaretas alle fagområder i barnehagen?	Mener jeg gjør det. Ikke noe problem å ivareta alle fagområder. Kan hente alt på natur og nærmiljø.	Ja. Kan få inn alle fagområder på en dag i barnehagen.	Forpliktet til å ivareta alle fagområdene, så ja. Benytte meg av den kompetansen som er sammen
--	---	--	--

			med meg, for at vi sammen kan nå målene i RP.
Her sier alle at de føler de kan ivareta alle fagområder. A nevner spesielt det at barnehagen er pliktig i følge Rammeplanen å følge fagområdene.			

5.2 Dokumentanalyse

Her vil jeg oppsummere det jeg fant i årsplanene til de forskjellige barnehagene, med fokus på natur og friluftsliv. Noe er også direkte sitert fra årsplanene. Direkte utklipp fra årsplanene finnes som vedlegg (vedlegg 2).

5.2.1 Barnehage 1

Barnehage 1 skriver i sin årsplan at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen skriver videre at fagområdene de fokuserer på er språk, tekst og kommunikasjon og antall, rom og form. De vil være innom alle fagområdene, men de vil ikke få like stor plass som de som er i fokus. Juli – september jobber barnehagen med nærmiljø og samfunn og oktober – november jobber barnehagen med natur, miljø og teknikk.

5.2.2 Barnehage 2

Barnehage 2 skriver at de vil at barna skal få førstehåndserfaringer, og her drar de inn eksempler som relaterer til naturfag. De forteller om at de for eksempel legger poteter i jorda og lar dem gro. Etter hvert tar de opp poteten og ser hva de kan gjøre med den. De kan lage mat, legge nye avlinger, lage potettrykk osv. De skriver at læring er optimal når flere sanser blir aktivert. Barnehagen har også en grønnsakhage. Her er det åpent for samtale, smaking og læring om godt kosthold. De har også et drivhus hvor de dyrker ulike planter.

Barnehagen arbeider også med kunst, og her søker de inspirasjon i naturen, nærmiljøet og det de ser rundt seg.

Videre skriver de at de prioriterer å være ute store deler av dagen på våren, sommeren

og høsten, men at de tar hensyn til barnas behov eller ønsker om å være inne.

Barnehagen ser viktigheten av at barna bør få utfolde seg fritt ut fra egne forutsetninger, og her er det best grunnlag for grovmotorisk utvikling.

Barnehagen skriver at de jobber med et nytt prosjekt hvert år for å beholde det grønne flagget de har. Prosjektet må ha tilknytning til miljø. I år har de fokus på gjenbruk.

Barnehagen har en fast dag i uka hvor de har lavvodag. Her har de erfaringer med at barna får et eierforhold til plassen. De beskriver videre at skogen er en unik leke- og læringsarena som utfordrer og utvikler barns fantasi og evne til samarbeid. Det er også viktig at det ikke er noen spor etter dem når de drar, de er gjester i naturen.

Mål for utedagen til barnehagen:

- lære barna å bli glade i naturen
- frisk luft – friske barn – glade barn
- fysiske utfordringer: gir god kroppsbeherskelse, økt selvtillit og god konsentrasjon
- vi får ta del i naturens skattkammer, fantasi og kreativitet stimuleres i forhold til rolleleik/fysiske aktiviteter
- variasjon i uteliv skaper mangfold og trivsel for barn og voksne
- leik i skog og mark utfordrer følelser, spenning, glede, og å takle motgang for eksempel når det er vanskelig å klatre like høyt som andre
- vi får naturkunnskap, f. eks. at maurtua er huset til mauren, og hva skjer hvis noen graver et hull i maurtua?
- vi må tilpasse klær og utstyr etter været (se egen liste)
- barna utvikler selvstendighet når de blir gitt ansvar for egne ting, og fellesting
- vi vil at utedagen skal være mest mulig på barnas premisser, med støtte og veiledning fra de voksne

Barnehagen beskriver viktigheten av å gi barna fysiske utfordringer som gir bedre kroppsbevissthet og fysisk styrke, som igjen gir dem mestringsopplevelse. Barna utvikler seg også sosialt, følelsesmessig, intellektuelt og språklig gjennom lek og bevegelse. Gjennom å bruke kroppen blir barna kjent både med seg selv og med omgivelsene sine.

5.2.3 Barnehage 3

Profilområdene for barnehage 3 er drama, musikk, forming, matglede og fysisk aktivitet. Årsplanen beskriver hvilke mål barnehagen skal gjennom hver måned og et av delmålene er at de voksne skal gi barna felles opplevelser i naturen som skaper interesse og engasjement for eget nærmiljø.

Turer er en del av barnehage 3. Natur- og friluftaktiviteter styrker tilhørigheten til naturen og nærmiljøet. Dette gir en sterk motivasjon til å ta vare på omgivelsene. Barnehage 3 skriver at de skaper felles opplevelser i takt med årstidene og bygger opp turgleden. Barnegruppene vil i løpet av året også ha hele utedager og lavvoleir.

I barnehage 3 skal alle barn delta på minst en lavvoleir i løpet av barnehageåret. Her får barna erfaring med det naturen har å by på, enten det er i skogen eller ved sjøen. Klatring, spikking, matlaging, livet i skogen/fjæra og nye oppdagelser er bare noe av det barnehagen legger vekt på.

6 Drøfting

Problemstillingen i denne oppgaven er; ”er det vanskeligere å få utnyttet sin linjekompetanse fra ”friluftslinja” i barnehager som ikke kaller seg natur- og friluftsbarnhager – og hva kan være utfordringene?”. Jeg vil videre drøfte mine resultater og teorier opp i mot hypotesen for å se hva min hypotese kan bekrefte/avkrefte.

6.1 Hypotese knyttet til problemstillingen

Min hypotese knyttet til problemstillingen var at det kunne være vanskelig å få brukt sin linjekompetanse i ordinære barnehager. Dette var basert på egne erfaringer fra tidligere arbeid i ordinær barnehage. Som tidligere nevnt kom jeg fram til at det kunne være flere faktorer som spilte inn om det var vanskelig å få brukt linjekompetansen, men jeg valgte å fokusere på tre forskjellige faktorer.

6.1.1 Topografisk plassering

Jeg mente at topografisk plassering har noe å si for hvordan tidligere studenter fra friluftslinja får brukt sin linjekompetanse. Man kan stille seg spørsmål til hvordan en barnehage som ligger midt i sentrum av en by vil få brukt naturområder. I min hypotese så jeg for meg at det kanskje kunne være vanskelig om barnehagen ikke hadde nær beliggenhet til naturområder. Lysklett (2013) gir derimot et eksempel på en barnehage som trengte transport for å komme seg til marka. Barnehagen løste dette ved å kjøpe inn en minibuss som de forskjellige avdelingene delte på. Turmålene varierte etter årstid og de fikk et mangfold av naturområder de kunne bruke. Det er ikke selvsagt for alle barnehager at de har råd eller ressurser til å bruke på en minibuss, og derfor kan man stille seg spørsmålet om hvor mye for eksempel en barnehage i byen vil få brukt naturområder. Barnehagene jeg brukte som informanter lå i nærheten av naturområder, noe som gjorde det lett å komme seg ut i naturen. Informantene mine fortalte også at de fikk brukt nærmiljøet mye, og at nærmiljøet til barnehagene blant annet bestod av både skog, vann, bekk, skøytebane om vinteren osv. Barnehagen hvor jeg jobbet lå også i nærheten av naturområder, men det ble lite brukt i forhold til hva jeg hadde forventet. Man kan kanskje derfor si at selv om en barnehage ligger i nærheten av naturområder, så er det ikke sikkert at disse blir brukt. På den andre siden skulle man tro at områdene blir brukt da det står i Rammeplan for

barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) at alle barn skal få erfaringer og få utfolde seg i naturen til alle årstider. Personalet i barnehagene er derfor pliktige til å være ute i naturen sammen med barna, men det er ingen regler for hvor mye de skal være ute. Min erfaring fra barnehagen hvor jeg jobbet, var at barna var ute stort sett hver dag, men kun inne på området til barnehagen. De var også inne hele formiddagen, selv om det var sol og fint vær ute. Et eksempel var en dag hvor det var planlagt kino for barna. Denne dagen var det nydelig vær ute, og hadde det vært opp til meg, hadde vi gått ut med en gang barna hadde spist frokost. Ansatte var her veldig opptatt av å følge det planlagte opplegget, og barna skulle se film. Dette er en barnehage med flotte naturomgivelser rundt, og jeg begynte å undre meg over hvorfor områdene ble brukt i så liten grad. Jeg vil komme litt tilbake til det under kapittelet om holdninger. Jeg begynte videre å tenke på hvordan jeg hadde opplevd det i den barnehagen om jeg hadde vært pedagogisk leder der, da jeg på forhånd trodde at de var flinke til å bruke naturomgivelsene i og med at barnehagen har så flotte områder rundt.

Studenter som har gått på friluftslinja kan begrunne faglig hvorfor det er så bra for barna å være ute i naturen. Som skrevet i teorien, er det viktig for barn å være ute for å utvikle seg motorisk, oppleve mestringsfølelse, få spennende utfordringer, oppleve glede og frihet, og kjenne på ulike sanseopplevelser. Dette er teori studentene stort sett er meget bevisst på etter fullført studium. Man kan derfor spørre seg om det er et bevisst valg for studentene hvor de søker jobb når de er ferdig utdannet? Ettersom studentene er så klar over hvor viktig det er å få utfoldet seg i naturen, velger de kanskje bevisst barnehager som ligger i nærheten av naturen. På den andre siden kan det være at noen velger å søke jobb i barnehager som ikke ligger i nærheten, kanskje på grunn av at de vil prøve å påvirke eller prøve å se nye løsninger i disse barnehagene. Det jeg har oppdaget er at beliggenhet kanskje ikke har så mye å si. Det kommer nok mye an på personalet som jobber i de forskjellige barnehagene og hvor løsningsorienterte de er. Det kan kanskje også ha noe med hvilken kompetanse de som jobber i barnehagen har. Noen kan se betydningen av å være ute i naturen, mens andre kanskje ikke synes dette er så viktig, men kan kanskje heller ser betydningen av andre ting.

6.1.2 Barnehagens årsplan

Gunnestad (2007) hevder at man må tilegne seg didaktisk kompetanse for å kunne planlegge årsplaner. Å kunne begrunne sine opplegg og prosesser med faglig teori er en selvfølge. I innledningen skrev jeg litt om at det kan hende at barnehagens årsplan ikke alltid stemmer med det som skjer i praksis. Jeg vil nå ta for meg hver barnehages årsplan fra de jeg brukte som informanter, og knytte dem opp til det som ble sagt i intervjuene. Jeg vil se om det som blir sagt i intervjuene blir opplyst om eller stemmer overens med det som står i årsplanene, og deretter drøfte dette. For å ikke gjenta meg selv fra resultatdelen vil jeg kun oppsummere kort fra hver barnehage.

6.1.2.1 Barnehage 1

Informanten i barnehage 1 svarte i intervjuet at han fikk brukt sin linjekompetanse i barnehagen og at han fikk stor tillit til dette. Han fortalte at de var to stykk som tidligere har gått på friluftslinja og at de fikk lage sitt eget opplegg med et eget friluftsbasert team. Unikt for dette opplegget er at de ikke har faste turdager, men at barna alltid har med seg sekk slik at de kan gå tur når det passer. Om man studerer årsplanen til denne barnehagen, tar de utgangspunkt i det som står i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) når det gjelder natur. Videre kan man se at de fokuserer på fagområdene språk, tekst og kommunikasjon og antall, rom og form. Etter svarene jeg fikk i intervjuet så jeg for meg at det ville være mer fokus i årsplanen på natur og miljø og fysisk fostring. Etersom studentene på friluftslinja har didaktisk kompetanse og muligheten til å påvirke årsplaner i barnehagen hvor de jobber, trodde jeg at det ville stå mer om det friluftsbaserte teamet i årsplanen til barnehage 1.

6.1.2.2 Barnehage 2

Informanten i barnehage 2 fortalte at han fikk stor tillit til å bruke sin linjekompetanse da han startet å jobbe som pedagogisk leder i barnehagen. Han fikk hovedansvar for turer. Han fortalte også at de var flere i barnehagen som tidligere hadde gått på friluftslinja. I uteområdet hadde de prøvd å være litt kreative, da området var litt kjedelig i begynnelsen. De hadde derfor tatt inn stubber, steiner og andre løsmaterialer. Informanten fortalte videre at de hadde fokus på å være mye ute og at de brukte nærmiljøet veldig mye. Dersom man ser etter i årsplanen til denne barnehagen, kan man se samsvar med det informanten sier, og det som står i

årsplanen. Man kan tydelig se at det er stort fokus på natur og friluftsliv. Barnehagen har for eksempel grønt flagg, noe man må opprettholde for å beholde. De har derfor et prosjekt hvert år som har en tilknytning til miljø. De prioriterer også å være ute store deler av dagen og har fokus på natur og miljø. Det kan se ut som at årsplanen blir fulgt opp ettersom det også kom fram i intervjuet at de fokuserer på å være ute.

6.1.2.3 Barnehage 3

Informanten i barnehage 3 fortalte at hun følte hun fikk brukt sin kompetanse i barnehagen og at hun hadde gode holdninger til å være ute. Hun sa videre at de hadde fokus på å være ute hver dag, men at om det for eksempel regnet eller var veldig kaldt, så ble utetiden kortere. De brukte nærmiljøet mye og var ofte på tur. Da jeg studerte årsplanen, fant jeg ut at barnehagen blant annet fokuserte på fysisk aktivitet. Det var også nevnt at de fokuserte på natur- og friluftaktiviteter og at de var på minst en lavvoleir i løpet av barnehageåret. Barnehagen legger også vekt på klatring, spikking og andre aktiviteter i naturen. Her ser jeg stor sammenheng med det som kom fram i intervjuet og det som står i årsplanen.

6.1.2.4 Videre drøfting av barnehagens årsplan

Som man kan se, har alle årsplanene et visst fokus på natur og miljø. Som pedagogisk leder kan man være med å påvirke hva årsplanen skal inneholde, og det vil jeg si kommer til uttrykk i barnehage 2 og 3. Barnehage 1 gir ikke noe spesielt uttrykk for at de har fokus på natur og miljø, men i intervjuet kommer det fram andre svar. Man kan derfor kanskje si at selv om det ikke står i fokus i årsplanen, så kan praksis i barnehagen være noe annet. I barnehage 1 sa informanten at de hadde et eget friluftsbasert team som fokuserte på å være mye ute. Dette kommer ikke frem i årsplanen, men blir gjennomført i praksis. Kanskje kan det ha seg slik i flere barnehager at det som er i fokus i årsplanen kanskje ikke blir like godt gjennomført som en kunne tro, eller at barnehagen gjennomfører og har fokus på opplegg som ikke blir like mye nevnt i barnehagens årsplan. Så er spørsmålet om det er vanskelig for tidligere studenter fra friluftslinja å få utnyttet sin kompetanse i de ordinære barnehagene? Årsplanen er noe av det som sier hva barnehagen fokuserer på, og dette vil kanskje fange oppmerksomheten til en jobbsøker som har gått på friluftslinja. Mange årsplaner ligger åpne på internett, og man kan derfor sjekke hva barnehagene

står for. Som Gunnestad (2007) sier, kan en pedagogisk leder være med å utvikle årsplaner, og derfor kan de tidligere studentene fra friluftslinja påvirke årsplanen etter deres ønske. Hvor vanskelig eller lett det er å påvirke hva barnehagen skal ha i fokus vil nok kanskje variere fra barnehage til barnehage etter hvilke holdninger og verdier det er i barnehagene. Det har nok også noe å si for hvor åpne personalet er for å utnytte seg av linjekompetansen studentene har etter fullført studium. Man kan nok derfor ikke si at det er lett eller vanskelig ut i fra hva som står i årsplanen, men mer etter hvordan personalet i barnehagen forholder seg til den kompetansen man har.

6.1.3 Holdninger

Holdninger i barnehagen inngår i det man kaller pedagogisk grunnsyn. Det pedagogiske grunnsynet har mye å si for hvilke avgjørelser man tar og hvilke regler man har i barnehagen (Gunnestad, 2007). I fagplanen for friluftslinja (2011-2014) er det et klart fokus på natur og friluftsliv, noe som preger det pedagogiske grunnsynet til studentene som går på friluftslinja. Tidligere studenter fra friluftslinja har ofte holdninger om at det ikke er noe problem å være ute uansett vær eller de kan for eksempel ha større aksept for risikolek. De kan også se viktigheten av å være ute i naturen bedre enn andre på grunn av at de har faglig begrunnelse. Dette kan nok kanskje være en utfordring i barnehager som ikke har fokus på å være ute. Som man kan se i intervjuene jeg gjorde, har alle informantene svart at de føler de har andre holdninger til det å være ute enn andre ansatte. De forteller at det av og til har vært en utfordring å få de andre med ut om det for eksempel er dårlig vær. Videre forteller alle informantene at folk er forskjellige, og noen liker kanskje ikke å være ute om det regner. Så hva gjør man om slike situasjoner oppstår? Hvordan kan tidligere studenter fra friluftslinja få utnyttet sin kompetanse dersom kulturen i barnehagen strider i mot det studentene fra friluftslinja står for? Informant 1 og 2 har svart at de har tatt opp slike tema på personalmøte, og at de har blitt enige om hvordan de vil ha det i barnehagen. Selv har jeg sett at det kan være veldig vanskelig med store forskjeller i pedagogisk grunnsyn og holdninger. I barnehagen hvor jeg jobbet fikk barna potetgull og is når de skulle kose seg, og måtte være inne og se på film når det va fint vær ute. Dette er helt i mot mine holdninger og verdier etter endt studium på friluftslinja, og jeg vil se for meg at det kan være vanskelig å foreslå andre aktiviteter når de andre ansatte i barnehagen synes aktiviteter som film er helt greit. Da jeg spurte en ansatt

om de pleide å gå på turer, svarte hun at de gikk på turer av og til, men det var korte turer fordi de ville være tilbake slik at de ansatte fikk ta pauser. Her kan man ganske tydelig se at holdningene tilsier at turene ikke er så viktige. De ser kanskje ikke den store viktigheten av å være på tur, men på den andre siden kan andre ansatte se viktigheten i andre ting, og det er nok lurt å ikke overse dette. De kan ha god kompetanse på områder studenter fra friluftslinja kanskje ikke har like god kompetanse på, og derfor kan de kanskje ha andre holdninger.

Studentene fra friluftslinja kan argumentere for hvorfor det er bra for barn å være ute. Dette inngår i deres linjekompetanse. Som Lundhaug og Neegaard (2013) skriver får barna ulike sanseopplevelser og gode førstehåndserfaringer i naturen. De utvikler seg også motorisk og får oppleve spenning, glede og kreativitet. Dette er noe studentene fra friluftslinja har god kompetanse på, og kan begrunne faglig hvorfor det er viktig for barna. De kan for eksempel ta i bruk Csikszentmihalyis flytsonemodell, som er beskrevet i teoridelen, for å forklare viktigheten av at barna får utfolde seg i naturen. Denne kompetansen kan ha en påvirkning til hvilke holdninger studentene fra friluftslinja har. Om man ikke har gått på friluftslinja, kan det kanskje være vanskelig å forstå hvorfor det er så viktig for barn å være ute. Man kan nok ikke si at andre ansatte ikke har god kunnskap om viktigheten av at barna er ute i naturen, men man kan anta at studentene fra friluftslinja kan begrunne mer faglig og står sterkere på teoretisk grunnlag.

Kulturen i barnehagen og holdningene til de ansatte kan ha mye å si for om det er vanskelig å få brukt sin linjekompetanse fra friluftslinja. Hver barnehage har sin egen kultur med egne holdninger og verdier. Man kan derfor stille seg spørsmål til om det er vanskelig i alle ordinære barnehager eller bare enkelte barnehager. Kanskje kan det ha med hvordan personalet forholder seg til den kompetansen studenten har fra friluftslinja. Noen vil kanskje synes det er lite viktig, mens andre derimot vil se på det som en ekstra ressurs som kan brukes i barnehagen. Det kan virke som at informantene jeg intervjuet har blitt tatt godt i mot i barnehagene, og at barnehagene har sett på dem som en bra ressurs med ekstra linjekompetanse. Det jeg kommer frem til er at man ikke kan fastslå at det er vanskelig eller ikke å få brukt kompetansen. Det er mange faktorer som spiller inn, og holdningene, verdiene og hvor åpne personalet er for å ta i bruk den enkeltes kompetanse spiller stor rolle.

7 Konklusjon

Undersøkelsen tok utgangspunkt i problemstillingen: er det vanskelig å få utnyttet sin linjekompetanse fra "friluftslinja" i barnehager som ikke kaller seg natur- og friluftsbarnehager – og hva kan være utfordringene? Hensikten var å finne ut om min hypotese stemte med at det var vanskelig, og å kartlegge hvilke utfordringer man kunne ha i ordinære barnehager som tidligere student fra friluftslinja. Konklusjonen er basert på mine tolkninger av resultatene i kombinasjon med teori og drøfting.

Man kan anta at det er bra om tidligere studenter fra friluftslinja begynner å jobbe i ordinære barnehager, da de kan bidra med deres kompetanse. Informantene jeg brukte i intervjuene fortalte at det var bra med mangfoldig kompetanse, og at man trenger folk med forskjellig kompetanse. De så viktigheten av at det ikke ble ensidig kompetanse, men at man hadde litt av alt. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) har flere fagområder, og det er viktig å oppfylle disse rammene i barnehagen. Det kan derfor være en fordel med kompetanse på forskjellige fagområder.

Som det kommer frem i mine resultater, virker det som at de tidligere studentene fra friluftslinja har fått brukt sin linjekompetanse i stor grad. Etter min egen erfaring kan jeg si at jeg ikke fikk brukt min kompetanse, men jeg jobbet bare som vikar og hadde lite innflytelse på hva som skulle skje i hverdagen. Det kan hende at om jeg hadde jobbet som pedagogisk leder, ville jeg fått mer tillit til å bruke min kompetanse. Kombinasjonen av det som kom fram i resultatene og drøftingen, kan ikke trekkes til en konklusjon om et svar på hypotesen. Undersøkelsen er for liten til å kunne generaliseres, og ettersom det er så forskjellige faktorer som spiller inn på om det er vanskelig å få brukt linjekompetansen, kan ikke hypotesen bekreftes.

8 Kilder

- Bagøien, T. E., (red.). (1999). *Barn i friluft – om verdifullt friluftsliv*. (2. utgave 2003). Oslo: SEBU forlag
- Bergholdt, L. (2011). *Udepædagogik – naturligvis!* Frederiksberg C: Frydenlund
- Buaas, E. H. (2002). *Med himmelen som tak – Uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole*. (2. utgave 2009). Oslo: Universitetsforlaget AS
- Gotvassli, K. (1990). *Barnehager organisasjon og ledelse*. (4. utgave 2010). Oslo: Universitetsforlaget AS
- Gunnestad, A. (2007). *Didaktikk for førskolelærere – en innføring*. (4. utgave). Oslo: Universitetsforlaget AS
- Hilmo, I. & Holter, K. (2004). *På jakt etter skogens kongle. Naturfag i barnehagen – førskolelærerstudenter og førskolelærere uttaler seg*. HiO-rapport 2008:31.
- Hilmo, I. & Holter, K. (2008). *Barnehagers bruk av naturområder*. HiO-rapport 2008:14.
- Johannessen, A., Tufte, A. P., Christoffersen, L. (2002). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (4. utgave 2010). Oslo: Abstrakt forlag AS
- Kunnskapsdepartementet. (2006). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. (Revidert utgave, 2011.) Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Langholm, G., (red.), Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. (2011). *Forskerfrøboka – Barn og natur*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Larsen, A.K. & Slåtten, M. (2010). *En bok om oppvekst – samfunnsfag for førskolelærere*. (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Lundhaug, T. & Neegaard, R. H. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm AS

Løkken, G. & Søbstad, F. (1995). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (3. utgave 2006). Oslo: Universitetsforlaget AS

Miljøverndepartementet (1987). *Om friluftsliv: tilråding frå Miljøverndepartementet av 3. april 1987, godkjend i statsråd same dag*. Oslo: Miljøverndepartementet

Moser, T., (red.), Hagen, L. T. & Sandseter, H. B. E. (2010). *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Postholm, B. M. (2005). *Kvalitativ metode – en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. (2. utgave 2010). Oslo: Universitetsforlaget AS

Thagaard, T. (1998). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode*. (3. utgave 2009). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Dronning Mauds Minne Høgskole (2014, 20 februar). *I fagplan*. Hentet 23.03.14, fra <http://dmmh.no/media/dokumenter/fagplaner-2/fagplaner-2011/fagplan-flunl-1114-rev140813.pdf>

Dronning Mauds Minne Høgskole (2014, 3 februar). Hentet 23.03.14, fra <http://dmmh.no/studier/bachelor/natur-og-friluftprofil>

Moen, K.H og Blekesaune, B og Bakke, H.K. (2008). *Hvem bruker natur- og friluftsbarnhager?* Hentet 23.04.14, fra <http://www.ntnu.no/documents/10458/20989841/moen.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2003/2009). *Rammeplan for førskolelærerutdanningen*. Hentet 23.04.14, fra

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide

1. Hvor gammel er du, og når tok du førskolelærerutdanningen?
2. Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
  - a. Hvor lenge har du jobbet i barnehagen du jobber i nå?
3. Hva var det som fikk deg til å søke på førskolelærerutdanningen?
4. Hvorfor valgte du å gå på friluftslinja?
5. Føler du at du har fått brukt kompetansen du fikk på friluftslinja i arbeidslivet?
  - a. Hvis ja, på hvilken måte? Hvorfor ikke?
  - b. Føler du at du har måttet tilpasse deg barnehagehverdagen som var før du begynte, eller har du fått bidra med dine kunnskaper fra friluftslinja?
6. Hvilken del av fordypningen føler du at du har fått mest nytte av i barnehagen?
7. Synes du at dere er mye ute i barnehagen?
8. Er dere ute hver dag? (Hvor mange timer og hvor er dere ute)
9. Føler du at du har andre holdninger til uteliv enn andre ansatte i barnehagen?
  - a. Hvordan kommer det til uttrykk?
10. Er du alene om det?
  - a. Hvis ja, er det blitt snakket om med personalet?
11. Bruker dere nærområdene rundt barnehagen mye?
  - a. Hvilke type nærområder har dere?
  - b. Brukes de daglig?
  - c. Hvordan organiserer dere dette? (turgrupper eller lignende?)
12. Ville du valgt samme fordypning på høgskolen om du skulle valgt i dag?
  - a. Hvorfor/hvorfor ikke?
13. Synes du linjeprogrammet egner seg bedre enn andre fordypninger i barnehagen?

- a. Hvorfor/hvorfor ikke?
14. Mener du at pedagogisk leder også ivaretar alle andre fagområder i Rammeplanen?
- a. Hvorfor/hvorfor ikke?
15. Er det noe annet jeg bør vite?

Vedlegg 2: Utklipp fra årsplaner

Årsplan 1

“Barna skal få utfolde skaperglede, undring, og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter”

“Fagområdene språk, tekst og kommunikasjon og antall, rom og form vil vi fordype oss i gjennom hele året. De andre fagområdene vil vi også være innom, men de vil ikke få like stor plass”

Juli – September: jobber med nærmiljø og samfunn

Oktober og November: jobber med natur, miljø og teknikk

Årsplan 2

LÆRING OG FØRSTEHÅNDSERFARINGER

Vi er opptatt av at barna skal få førstehånds erfaringer. Et eksempel: Barna ser sammenhengen fra vi legger poteter med groer i jorda, gjødslet med jord fra egen kompost, ser potetgraset vokse, luker ugras, vanner og ikke minst høster - og får se hvor mange potetbarn gammelpoteten har blitt mor til. Så lager vi potetpizza eller koker/steker den. Slik får vi fram det totale læringsbegrepet: Matematikk når vi teller og sammenligner størrelser på poteten. Kosthold: Hva kan den brukes til? Naturfag: Hva må til for at vi skal få avling? Forming: Potetrykk og mye annet. Vi vet at læring er optimal når flere sanser blir aktivert som i nevnte eksempel.

Vi bruker mange kunstneriske uttrykksformer, alt fra tegninger med fargeblyanter til større, organiserte kunstprosjekt. Vi søker etter inspirasjon i naturen, i nærmiljøet, i det vi ser rundt oss. Vi trenger ikke dyrt utstyr og dyre materialer – ofte er det som er

gratis like bra! Kommende år vil vi konsentrere oss spesielt om vårt nye uteområde – for å sette vårt eget preg på det og skape rom for kreativ utelek.

Vår, sommer og høst prioriterer vi å være ute store deler av dagen, men vi tar hensyn til barnas ønsker/behov om å være inne. Vi vil at barna påvirker sin egen barnehagedag!

I uteleiken bør barna få utfolde seg fritt ut fra egne forutsetninger - her legges det beste grunnlaget for grovmotorisk utvikling.

Hvert år velger vi oss et nytt prosjekt for å beholde det grønne flagget vårt. Prosjektet skal på en eller annen måte ha tilknytning til miljø.

Prosjekter: grønnsakshage 2005, varmkompostering 2006, kildesortering 2007, ENØK 2008 (Fokus på strøm- og energisparing), vann, søppel og strøm, likheter og forskjeller, Norge og India 2010-2011, fugler 2011-2012, livet på sætra 2012-2013.

BRUK-OG-KASTSAMFUNNET 2013-2014

I år vil vi ha oppmerksomhet på gjenbruk – f.eks. byttemarked/loppemarked på FN-dagen. Vi vil vektlegge å reparere leker og utstyr som skades. Barnas og voksnes tanker og initiativ på hva vi kan gjøre praktisk er sentral. Det handler om «å lære gleden av å klare oss med mindre» som Øystein Dale sier.

Grønnsakhage vil vi som årene før opparbeide på nye Sætra. Den gir et godt utgangspunkt for samtale, smaking og læring om godt kosthold. Grønnsakshage gir store opplevelser! Vi har også drivhus som gir muligheter til å dyrke tidlig i sesongen.

Naturopplevelser og friluftsliv

En fast dag i uka er det lavvodag for de største, dvs. barn som er født i 2008. For barn født i 2009 vil det bli lavvotur tredjehver uke.

Våre erfaringer er at barna etter hvert får et eierforhold til stedet/skogen. De blir vant til å ta ansvar for seg selv og sine ting, og fysiske hinder blir mye ”mindre”. Skogen som leke- og læringsarena er unik, og utfordrer og utvikler barns fantasi og evne til samarbeid. Sjelden er det konflikter å spore, for her er det mye å ta av, både når det

gjelder plass og tilgang til materialer. Og det skal ikke være noen spor etter oss når vi drar, vi er gjester i naturen!

VÅR MÅLSETTING MED UTEDAGEN:

- lære barna å bli glade i naturen
- frisk luft – friske barn – glade barn
- fysiske utfordringer: gir god kroppsbeherskelse, økt selvtillit og god konsentrasjon
- vi får ta del i naturens skattkammer, fantasi og kreativitet stimuleres i forhold til rolleleik/fysiske aktiviteter
- variasjon i uteliv skaper mangfold og trivsel for barn og voksne
- leik i skog og mark utfordrer følelser, spenning, glede, og å takle motgang for eksempel når det er vanskelig å klatre like høyt som andre
- vi får naturkunnskap, f. eks. at maurtua er huset til mauren, og hva skjer hvis noen graver et hull i maurtua?
- vi må tilpasse klær og utstyr etter været (se egen liste)
- barna utvikler selvstendighet når de blir gitt ansvar for egne ting, og fellesting
- vi vil at utedagen skal være mest mulig på barnas premisser, med støtte og veiledning fra de voksne

Kropp og bevegelse

Gjennom leik og bevegelse utvikler barna seg motorisk, sosialt, følelsesmessig, intellektuelt og språklig. Fysiske utfordringer gir barna en bedre kroppsbevissthet og fysisk styrke, som igjen gir dem opplevelse av mestring. I lys av dette vil det være viktig å gi barn oppgaver og opplevelser som gjør at de oppnår mestringsfølelse i hverdagen.

Vi ser at bevegelse og fysisk aktivitet skaper fellesskap, øver konsentrasjonen og gir glede og frustrasjoner. Gjennom å bruke kroppen blir barna kjent både med seg selv og med omgivelsene sine.

Årsplan 3

Våre profilområder, drama, musikk, forming, matglede og fysisk aktivitet har en viktig rolle i vårt arbeid for å fremme utvikling av sosial kompetanse og evne til kommunikasjon.

Delmål:

De voksne skal gi barna felles opplevelser i naturen som skaper interesse og engasjement for eget nærmiljø.

Turer er en del av NN barnehage. Natur- og friluftaktiviteter styrker tilhørigheten til naturen og nærmiljøet. Dette gir en sterk motivasjon til å ta vare på omgivelsene. I NN barnehage har vi et innholdsrikt nærmiljø. Turer for oss er både planlagte og spontane, og de har ulik lengde og innhold tilpasset barnas forutsetninger. Vi skaper felles opplevelser i takt med årstidene og bygger opp turgleden. Barnegruppene vil i løpet av året også ha hele utedager og lavvoleir.

I NN barnehage skal alle barn delta på minst en lavvoleir i løpet av barnehageåret. Disse ukene drar vi to og to grupper, en fra NN avdeling og en fra NN avdeling, til samme destinasjon 3-4 dager på rad. Her får barna erfaring med det naturen har å by på, enten det er i skogen eller ved sjøen. Klatring, spikking, matlaging, livet i skogen/fjæra og nye oppdagelser er bare noe av det vi vektlegger.